

Modificări în profilul geografic al Bucureștiului determinate de migrația populației

Nicoleta Tufan

Universitatea din București

The present study takes its argument from a growing tendency of today's world. Bucharest is undoubtedly the country's most important city economically, politically, socially and as far as administration is concerned; the city is also the main attraction pole of the population and a „furnisher” of population for other parts of the country or abroad. As a complex process, population migration has many consequences in the sphere of economical, social, political life etc.

However, one must not ignore or diminish the changes brought about in the geographical profile of the region. Ranging from the aspect to the features of the city, population mobility determines positive and negative changes in terms of environment quality and its function.

It is certain is that the process also generates problems of geographical nature whose solutions or control are issues of projects which are bound to be put into practice.

Mediu geografic – mediu antropizat

În sens larg, mediul poate fi asociat cu acele forme de materie și energie aflate în vecinătatea sistemelor biologice vii. Mediul înconjurător este constituit dintr-un ansamblu de elemente ca aerul, apa, solul, locuințele, organismele vii, elementele naturale și artificiale, fiecare cu proprietăți specifice fizice, chimice și biologice. În cadrul acestui sistem, fiecare organism trebuie să-și armonizeze existența în relație cu diferiți factori ai mediului, astfel încât să-și păstreze integritatea și caracteristicile. În Dicționarul de Geografie, mediul înconjurător este definit ca „spațiul în care omul este componentul principal al sistemului, iar elementele naturale se întrepătrund cu cele construite sau modificate de om”. Mediul este deci spațiul pe care omul,

ca actor principal, îl cercetează și îl valorifică în funcție de nevoile și de interesele pe care le are, satisfacerea acestora asigurându-i existența. În funcție de prezența și de intensitatea intervenției omului în mediu, putem vorbi despre :

- a) *Mediul natural*, ca parte a mediului înconjurător, reprezentat de factori naturali care nu au suferit transformări determinate de om (sau acestea sunt foarte reduse), factori aflați într-un anumit echilibru, care asigură condițiile de viață pentru organisme vegetale, animale și om.
- b) *Mediul antropizat (umanizat)*, care este sistemul terestru ale cărui componente naturale au suferit anumite transformări datorate omului.
- c) *Mediul antropic (artificializat)*, ce exprimă un spațiu geografic în care elementele naturale au fost transformate total sau într-o măsură foarte mare.

Pe de altă parte, orașele sunt considerate forme evolute de așezări umane, cu caracteristici și funcționalități proprii (trăsături fizico-geografice, dimensiuni, mărime demografică, potențial de dezvoltare etc.) care le individualizează în cadrul geografic în care sunt situate. M. Câdea și F. Bran (2001, 351-352) concep orașul ca o „entitate” ce intră în alcătuirea spațiului geografic național, diferit de habitatul rural prin densitatea locuitorilor și a construcțiilor, dimensiune, activități economice desfășurate, gradul de transformare a mediului. În funcție de aceste criterii, se poate aprecia că orașele concentrează un număr mare de locuitori, au un mediu ambiental puternic transformat (antropizat), desfășoară activități economice, altele decât agricultura, și au o anumită poziție în procesul schimbului de valori.

Orice oraș mare influențează localitățile aflate în apropiere sa. V. Cucu (1976, 1996) consideră zona de influență a orașului (sau zona de convergență) o realitate ale cărei limite sunt relativ extinse și în cadrul acesteia pot fi identificate atât ariile „tributare” orașului, cât și „ariile influențate direct de oraș”. Definirea unei astfel de zone depinde de direcțiile, intensitatea și continuitatea fluxurilor demografice, a producției, a rețelei de transport și comunicații, a sistemelor de deservire a populației, a activităților recreative și de protecție a mediului înconjurător din ariile cuprinse în zona respectivă de influență. Dintre toate, componenta economică este considerată a fi cea mai importantă în conturarea și definirea zonei de influență. N. Raboca și V. Surdu (1989, 215) sunt de părere că „zona de influență a unui oraș este rezultatul suprapunerii și interferenței unor influențe individuale sau reciproce ale urbanului asupra ruralului adiacent”. În literatura de specialitate, cu același înțeles, pentru zona de influență a orașului se mai folosesc termenii de *zonă periurbană* sau *zonă preorășenească*, uneori teritoriile acestora fiind incluse în spațiul administrativ al orașului.

Exercitarea influenței unui oraș asupra zonelor vecine se înscrie într-un proces firesc, care, prin desfășurarea sa, are rolul de a

reduce unele dezechilibre teritoriale apărute în urma dezvoltării orașului (I. Ianoș, 1987). Mărimea zonei de influență depinde de: gradul de dezvoltare a țării, dimensiunile orașului, densitatea centrelor urbane, poziția geografică a orașelor față de anumite elemente ale cadrului natural etc.

Influențe ale orașului asupra zonelor înconjurătoare

Într-o analiză asupra efectelor rezultate în urma apariției, dezvoltării și extinderii orașelor, referirile legate de evoluția demografică, funcționalitatea și profilul așezării, mediul ca spațiu geografic în care se află habitatul nu pot fi făcute în mod unilateral. Nu trebuie minimalizat factorul *populație* – cel mai activ prin activitățile sale în evoluția unei așezări.

Calitatea mediului urban este o preocupare exprimată în numeroase studii și cercetări. Una dintre concluziile analizei GEMS (General Environmental Monitoring System) efectuată în 71 de orașe, reținută de V. Ioanid (1991), se referă la faptul că zonele urbane sunt foarte expuse poluării, calitatea aerului fiind deteriorată prin emanarea noxelor provenite din diferite unități industriale și din traficul rutier (cantități mari de substanțe dăunătoare sănătății oamenilor), a zgomotului.

Orice așezare, mai ales urbană, indiferent de dimensiunea sa, determină o modificare a mediului cel puțin din punctul de vedere al aspectului și funcționalității. Impactul așezărilor urbane asupra mediului crește pe măsură ce dimensiunile acestora devin mai mari. Orașul este habitatul care determină cea mai profundă artificializare a mediului. Prin densitatea mare a construcțiilor, asfaltare, devieri sau corectări ale cursurilor de apă, crearea unui microclimat specific, înlăturarea sau diminuarea vegetației primare, poluare, peisajele create diferă uneori total de contextul fizico-geografic din care fac parte. În ce privește relația populație-mediu, o serie de lucrări consideră degradarea mediului determinată în mod direct de

creșterea numărului de locuitori. V. Ioanid (1991) consideră că o abordare din această perspectivă este neștiințifică și trebuie abandonată. Argumentul are la bază faptul că numărul mare de locuitori nu determină în mod obligatoriu scăderea nivelului de trai și degradarea mediului. Există orașe mari (milioane demografic) în care locuitorii au un nivel de trai ridicat. Faptul că sunt și orașe mari care se confruntă cu sărăcia este o realitate, însă cauza trebuie căutată și interpretată „printr-un complex de situații și procese economico-sociale specifice zonei respective”.

Totuși, orașul exercită o mare presiune asupra mediului și este o realitate cotidiană. C. Iordache analizează câteva aspecte, dintre care reținem (C. Iordache, 2002, 47) :

- a) concentrarea unui număr mare de locuitori în orașe determină o creștere a consumurilor de apă, energie, hrană, mijloace de deplasare (mai ales în cazul navetismului), dar și o mare cantitate de deșeuri care, din păcate, nu sunt gestionate în mod ecologic ;
- b) mijloacele de transport sunt o sursă importantă de poluare a mediului, marile orașe confruntându-se cu această problemă ;
- c) circulația rutieră și activitatea industrială sunt importante surse de poluare fonică, zgomotul produs de acestea fiind un factor stresant cu efecte negative asupra stării de sănătate a populației ;
- d) materialele de construcție din oraș, asfaltul, configurația clădirilor, a drumurilor modifică mediul din punct de vedere climatic, pedologic și biotic.

Nu în ultimul rând, pe lista factorilor ce modifică mediul, în sensul degradării acestuia, autoarea adaugă și exodul rural. Plecarea în masă a populației rurale spre centrele urbane, situație întâlnită frecvent în România înainte de 1990, poate avea un impact negativ asupra mediului, vorbindu-se de o poluare cel puțin estetică a acestuia. Ideea a fost preluată de la un alt cercetător (E. Bonnefous) care a remarcat că „absența vieții umane este tot atât de devastatoare ca și o populație prea densă...”. Peisajul suferă atât de pe urma

intervenției umane (prin defrișare, poluare, degradare), cât și atunci când această intervenție încetează brusc prin migrarea populației. Peisajul se degradează, construcțiile existente se năruie, zona este invadată de asociații vegetale haotice, cu mărăcini, transformându-se încet într-o „groapă de gunoi”.

Mișcarea naturală și mișcarea migratoare în București

Bucureștiul, cel mai populat oraș al țării, se înscrie, din acest punct de vedere, în categoria orașelor milionare. În decursul timpului, numeric, orașul a crescut, după cum este atestat și documentar. În anul 1800, Bucureștiul avea 50.000 de locuitori, în 1859 număra cca. 122.000 de locuitori, iar în 1966 ajungea la 1.452.000 de locuitori. La ultimul recensământ, din anul 2002, Capitala a înregistrat o populație de 1.926.334 de locuitori (Anuarul Statistic al Bucureștiului, 2003, 7). De altfel, evoluția numerică a orașului a fost ascendentă până în anul 1990, când s-au înregistrat 2.127.194 de locuitori, an după care tendința demografică este una descrescătoare (tabelul 2, figura 1).

Pe același fond și în strânsă legătură cu numărul populației, a evoluat și densitatea, de la un maxim valoric înregistrat în anul 1990 (de 8.938 loc./km²), ajungându-se în anul 2005 la 8.105 loc./km² (figura 2).

Analizând cei doi indicatori (numărul populației și densitatea) la nivelul celor șase sectoare administrative ale Bucureștiului în perioada 1990-2002, vom constata unele diferențe, ca repartiție a acestora. Astfel, cu excepția sectorului 1, care ocupă cea mai mare suprafață (cca. 70 km²), celelalte sectoare sunt aproximativ egale din acest punct de vedere (tabelul 4).

Reprezentarea grafică a datelor statistice pentru perioada celor 12 ani analizați, pune în evidență faptul că evoluția numerică a populației la nivelul fiecărui sector a fost ușor descendentă după anul 1990, excepție făcând sectorul 4 (unde, numeric, populația a crescut până în anul 1995, iar descreșterea

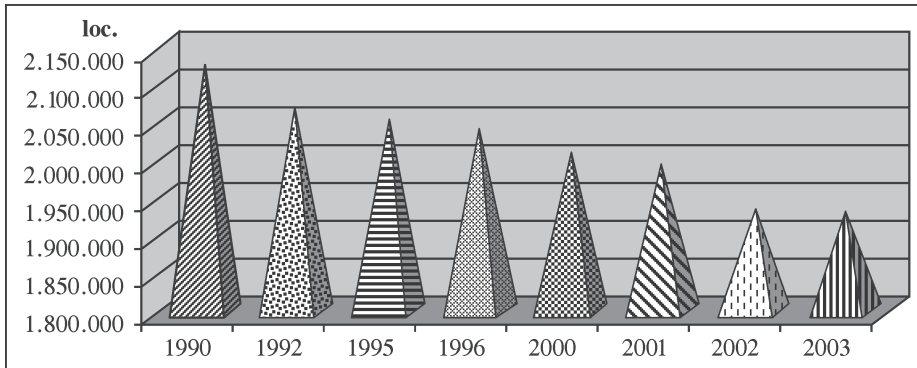

Figura 1. *Evoluția demografică a Bucureștiului între 1990 și 2003*

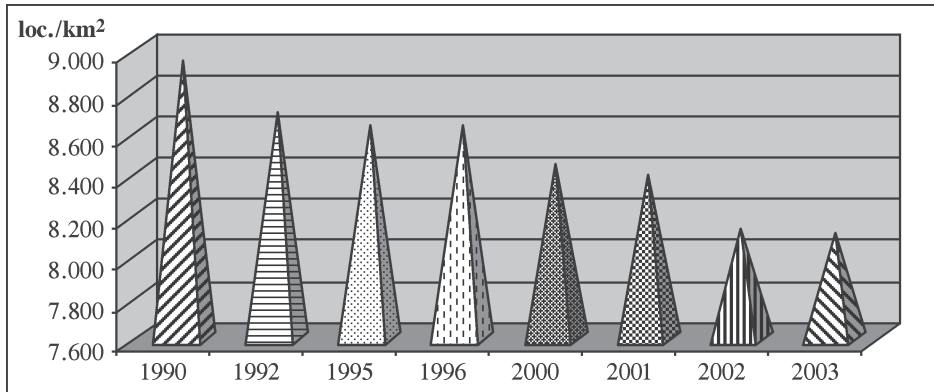

Figura 2. *Evoluția densității populației Bucureștiului între 1990 și 2003*

a început să se înregistreze după anul 2001) și sectorul 5 (demografic, scade după anul 1990, apoi se menține relativ constant pentru cca. 10 ani și urmează un curs ascendent începând cu anul 2001). De asemenea, remarcăm faptul că, după anul 1990 și cel

puțin până în anul 2002, cele mai populate sectoare ale Bucureștiului au fost sectorul 3 (cu precădere după anul 1995) și sectorul 6 (între 1990-1995), iar cel mai mic număr de locuitori l-a înregistrat sectorul 1 (tabelul 1, fig. 3-8).

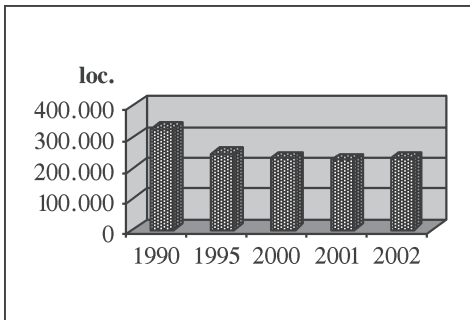

Figura 3. *Evoluția demografică a sectorului 1 între 1990 și 2002*

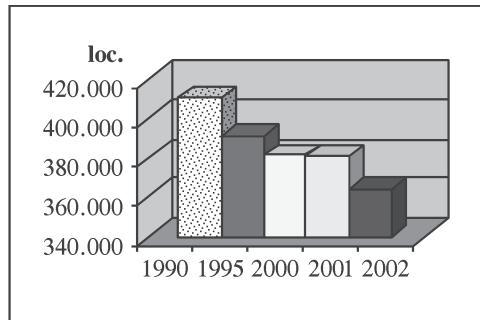

Figura 4. *Evoluția demografică a sectorului 2 între 1990 și 2002*

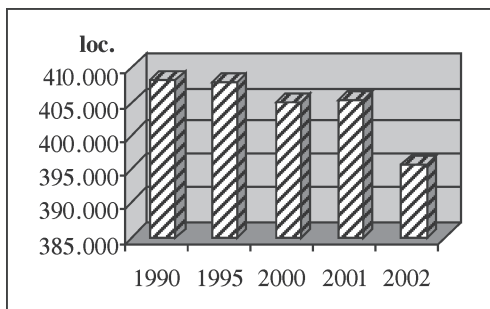

Figura 5. Evoluția demografică a sectorului 3 între 1990 și 2002

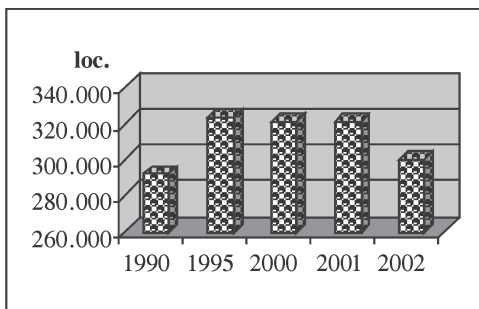

Figura 6. Evoluția demografică a sectorului 4 între 1990 și 2002

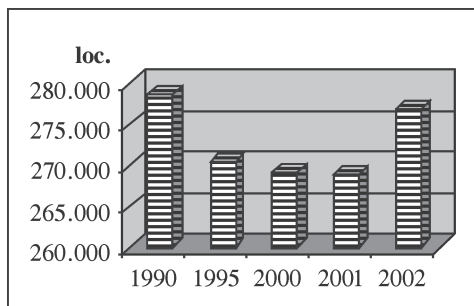

Figura 7. Evoluția demografică a sectorului 5 între 1990 și 2002

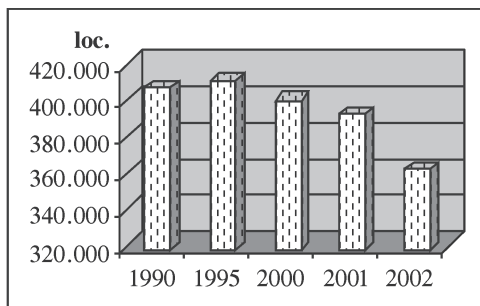

Figura 8. Evoluția demografică a sectorului 6 între 1990 și 2002

În analiza repartiției teritoriale a populației este relevantă densitatea. În perioada analizată, densitatea populației la nivelul Capitalei a fost de cca. 8.505 loc./km². Cele mai mari densități caracterizează sectorul 2 (12.079

loc./km²), urmat de sectorul 3 (11.893 loc./km²) și sectorul 6 (10.422 loc./km²), cea mai mică densitate având-o sectorul 1, cu 3.626 loc./km², dar acest sector are și o suprafață aproape dublă față de oricare altul (fig. 9-12).

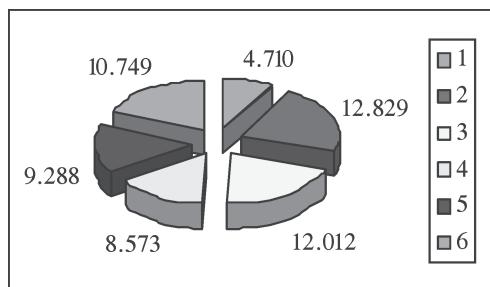

Figura 9. Densitatea populației Bucureștiului, pe sectoare, în 1990 (loc./km²)

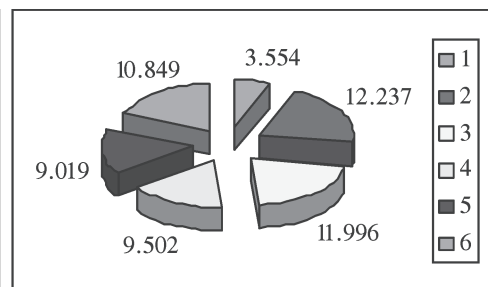

Figura 10. Densitatea populației Bucureștiului, pe sectoare, în 1995 (loc./km²)

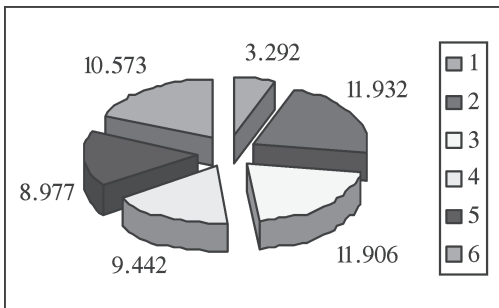

Figura 11. Densitatea populației Bucureștiului, pe sectoare, în anul 2000 (loc./km²)

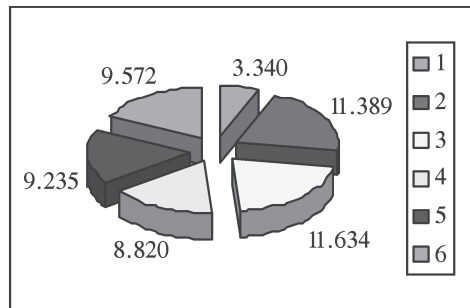

Figura 12. Densitatea populației Bucureștiului pe sectoare, în 2002 (loc./km²)

În privința evoluției indicatorilor mișcării naturale specifice populației Capitalei (fig. 13, tabelul 2), se poate aprecia că aceasta se înscrie în tabloul general ce caracterizează populația României. Din datele statistice observăm că natalitatea are o tendință oscilantă, descrescătoare până în anul 2003 și ușor crescătoare după acesta. Anul cu valoarea cea mai ridicată a natalității a fost 1990.

Mortalitatea atinge o valoare maximă în anul 1995 (23.183 de decese, adică o rată de 11,5‰), menținându-se în rest la valori relativ apropiate, dar ridicate. În aceste condiții,

sporul natural, care, în anul 1990, era de 0,1‰, devine negativ (în anul 2006 fiind de -1,4‰). Valoarea cea mai mică a sporului natural a fost înregistrată în anul 1995 (-4,2‰), în condițiile în care mortalitatea avea valori ridicate (11,5‰), iar natalitatea era în scădere (7,3‰).

Schimbările din viața economică, socială, politică ce au avut loc după anul 1990 în România și-au pus amprenta și asupra viziunii asupra familiei, căsătoriei, divorțului, ceea ce, statistic, este surprins prin evoluțiile indicatorilor ce măsoară aceste realități sociale.

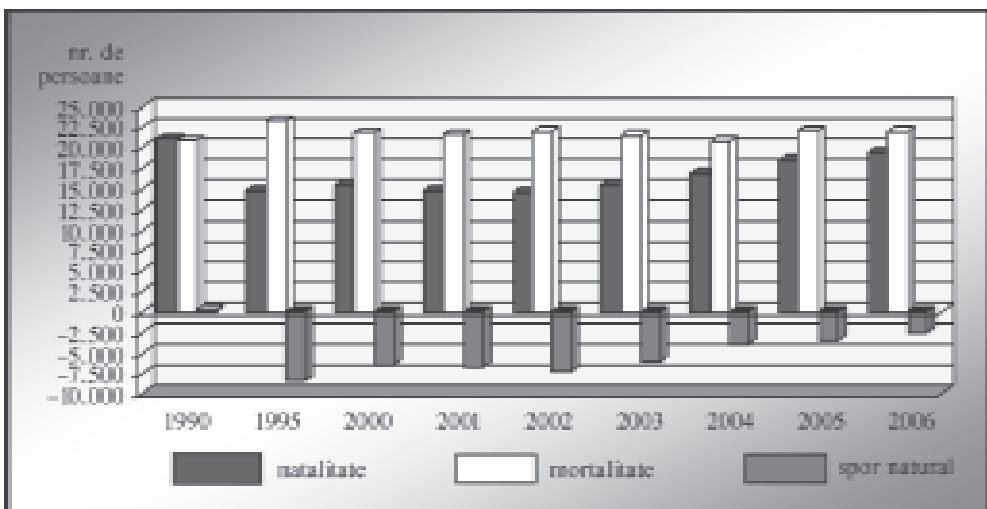

Figura 13. Mișcarea naturală a populației Bucureștiului în perioada 1990-2006

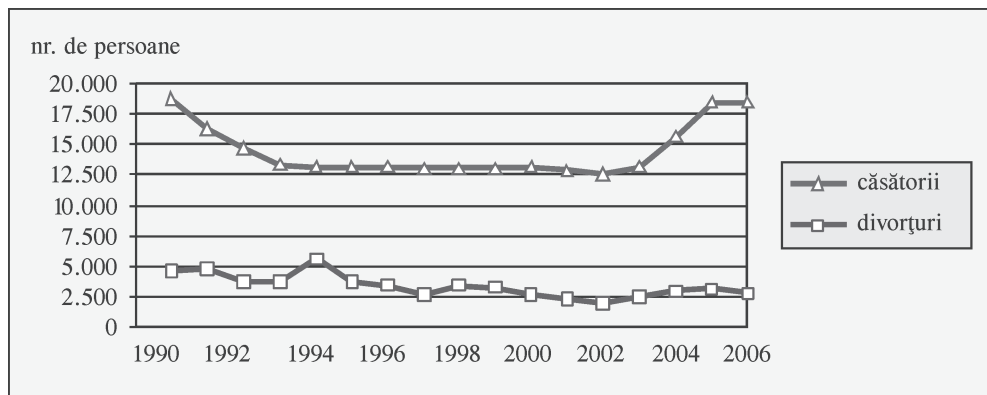

Figura 14. Căsătorii și divorțuri în perioada 1990-2006 în București

Se vorbește tot mai mult în ultimul timp despre faptul că deschiderea culturală (în mare măsură) față de societăți mai dezvoltate economic (occidentale) și cu o viziune și atitudine mai puțin rigide susținute de norme formale și mai ales informale asupra familiei au determinat și în România schimbări atitudinale și comportamentale vizavi de familie (întemeierea, susținerea, destrămarea ei). Se constată astfel că numărul căsătoriilor fie a scăzut sau este în scădere, fie, în unele cazuri, căsătoria este amânată după vârsta 30 de ani. Concomitent, se constată și o creștere a ratei divorțurilor.

Speranța de viață a bucureștenilor este în creștere (de la 71,3 ani în 1990, la 73,4 ani în 2002), mai ridicată în cazul femeilor (76,7 ani în 2002) față de bărbați (69,9 ani) (tabelul 3). Una dintre concluziile pe care le putem desprinde de aici este aceea că populația Bucureștiului este în scădere numerică, pe fondul unei mișcări naturale marcate de o reducere a natalității și o mortalitate ce se menține la nivel constant și relativ ridicat. Bineînțeles că analiza completă a situației demografice trebuie să ia în calcul și balanța migratoare care influențează evoluția numerică a populației, structura pe sexe, pe grupe de vârstă, precum și alți indicatori demografici.

În privința migrației interne, datele statistice indică un sold pozitiv pentru București, cu excepția anului 2000, cu sold negativ

Evoluția nupțialității în perioada 1990-2006, în București, a urmat o curbă descendentă până în anul 1993, după care o perioadă de cca. 10 ani s-a menținut la valori apropiate și a început să crească din nou după anul 2003. Totuși, creșterea nu este spectaculoasă, pentru că, în 2006, rata nupțialității a atins valoarea celei din 1990 (aceasta a fost de 9,2‰ în 1990 și de 9,6‰ în 2006) (figura 14, tabelul 3).

Rata divorțialității este și ea în creștere mai evidentă până în anul 1994, după care se diminuează ușor, fără mari variații de la un an la altul (figura 14).

(-3.006 persoane și o rată de -1,5‰). Anul 1990 se remarcă printr-o adevărată „explozie” a sosirilor în Capitală (ceea ce a determinat un sold migrator de 160.605 persoane, adică o rată de 78,5‰) (figura 15). Se pot identifica astfel câteva perioade ale evoluției migrației interne din Capitală :

- sold pozitiv în perioada 1991-1996 ; în București au sosit mai multe persoane decât au plecat ;
- perioada 1997-1999 : balanța se echilibrează, diferența dintre plecări și sosiri se reduce, soldul este pozitiv, dar are valori foarte mici ;
- sold negativ în anul 2000 atât pentru populația feminină, cât și pentru cea masculină ;
- perioada 2001-2006 : balanța înclină în favoarea sosirilor, soldul fiind pozitiv.

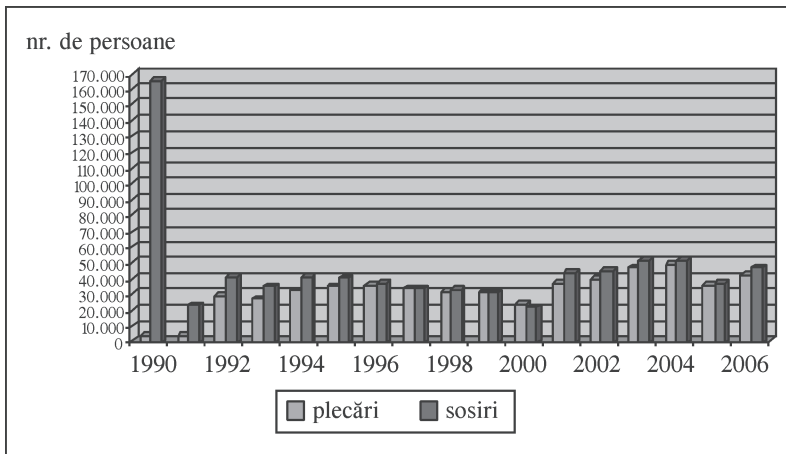

Figura 15. Balanța migratorie pentru București în perioada 1990-2006

În privința migrației externe, cu excepția perioadei dintre anii 2000 și 2002, când soldul a fost pozitiv (numărul imigranților fiind mai mare decât cel al emigranților), în restul perioadei soldul migrator extern a avut valori negative, mai mari între 1991 și 1996 și mai atenuate după 2003. Punctul „critic” al întregii

perioade l-a reprezentat anul 1996, când soldul a avut valoarea cea mai mică (-4.407 persoane) (figura 16, tabelul 8).

După anul 1990, balanța migrației externe exprimă o „pierdere” de populație bucureșteană, ponderea emigranților fiind mai mare decât cea a imigranților.

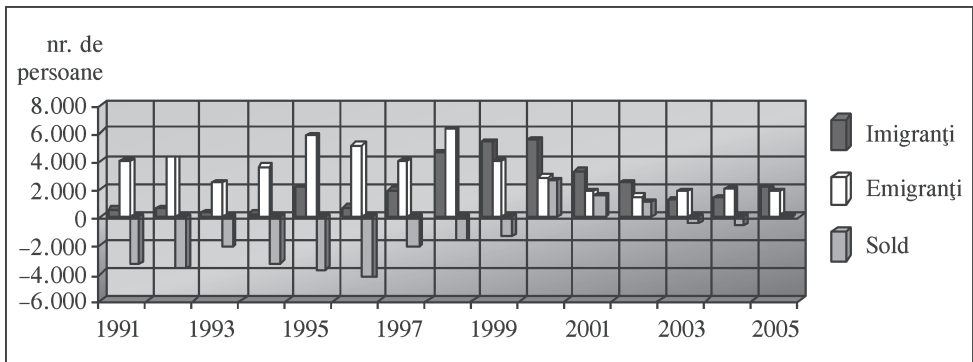

Figura 16. Fluxul migrator extern în București în perioada 1991-2005

Calitatea mediului în București

Pe măsură ce procesele economice, sociale, demografice se accelerează, interesul pentru calitatea mediului înconjurător capătă atenție și importanță tot mai mari. Într-un oraș cu aproximativ două milioane de locuitori, cu o

intensă activitate industrială, cu un flux rutier accelerat, cum este Bucureștiul, calitatea mediului ar trebui să fie o preocupare pentru fiecare. Cel mai vinovat pentru apariția unor dereglări ale mediului pare a fi omul, atunci când, în acțiunile sale, nu ia în calcul și efectele nocive pe care le poate produce. De

calitatea mediului depinde atât funcționarea lui, cât și sănătatea și existența oamenilor. În București, se apreciază că cele mai poluante substanțe ale aerului, solului și vegetației sunt de natură chimică (compuși ai carbonului, sulfului, azotului, pulberi în suspensie), dar și fizică (zgomotul produs de circulația rutieră, aeriană, unități industriale de mare capacitate) și estetică (clădiri, blocuri neamenajate sau aflate în diverse stadii de degradare, gunoaie).

Cele mai importante surse de poluare situate în zone fixe sunt platformele industriale (cu metalurgie, industrie chimică, industria materialelor de construcții). Din studiile efectuate de Direcția pentru Protecția Mediului a rezultat că sursele de poluare situate în zone fixe ocupă o suprafață de 41,5 km² (adică 17,5% din suprafața orașului) și ele afectează în mod direct și imediat o populație de 340.000 de locuitori (cca. 18% din populația Bucureștiului) (tabelul 7).

Un rol important în deteriorarea calității mediului Capitalei îl joacă circulația rutieră, desfășurată de cele mai multe ori haotic. Semnalele de alarmă cu privire la poluarea produsă de autoturisme sunt numeroase și frecvente, dar rămân fără răspuns. Diferite asociații ecologiste avertizează asupra pericolului că Bucureștiul a devenit un „mare aspirator de noxe” (www.eco-europa.20m.com). Zilnic, bucureștenii sunt obligați să inhaleze cantități uriașe de noxe (cancerigene) produse de autovehicule. Anual, parcul auto bucureștean se îmbogățește cu cca. 130.000-150.000 de automobile, în condițiile în care infrastructura se dovedește a fi incapabilă să susțină acest trafic. Numărul mare de mașini, ambuteiajele, blocările în trafic nu fac altceva decât să sporească poluarea prin emisiile de gaze și zgomotul produs, astfel că Bucureștiul și-a căpătat renumele de „Capitală a fumului, a zgomotului, a supraaglomerării și a lipsei de spațiu”. Studii efectuate de Asociația „Eco-Europa” atrag atenția asupra faptului că locuitorii Capitalei se încarcă zilnic cu resturile gazoase cancerigene emise de cele 1,5 milioane de automobile existente în trafic, incluzându-le aici și pe cele aflate în tranzit

sau cele venite pentru aprovizionare. Efectele acestor substanțe asupra sănătății oamenilor sunt extrem de grave, ele provocând și deteriorarea accentuată a factorilor de mediu. Rezultatul îl constituie și cele cca. 20.000 de decese/an datorate unor afecțiuni ale aparatului respirator, ale celui cardio-vascular, psihice, malformații ale copiilor nou-născuți etc. Se poate vorbi despre o „saturație urbană”, sintagmă privită prin prisma gradului ridicat de poluare atmosferică, dar și a celorlalte componente ale mediului, ceea ce afectează grav sănătatea fizică și psihică a locuitorilor.

Influența migrației asupra mediului geografic bucureștean

Complexitatea mobilității teritoriale a populației derivă din diversitatea variabilelor ce o alcătuiesc, privind direcția, durata, intensitatea, structura, caracteristicile demografice, sociale, geografice ale elementelor sale componente. Efectele pe care le generează sunt diverse, resimțite în numeroase domenii de activitate și manifestate pe termen lung, dar și pe termen scurt.

Capitala este principalul pol de atracție a populației atât pentru zone apropiate, cât și pentru zone mai îndepărtate, sfera de influență reducându-se pe măsura creșterii distanței față de București. Atracția exercitată vizează mai ales forța de muncă (absorbită până în 1989 mai ales de industrie, iar după aceea și de sectorul terțiar), dar și diversitatea și calitatea superioară a serviciilor sanitare, educaționale, culturale și administrative. Fluxurile migraționale îndreptate spre București în perioada 1990-2006 au vizat atât schimbări definitive de domiciliu, cât și stabiliri temporare (în acest caz predominând șederile cu o durată mai mare de 120 de zile).

Datele statistice referitoare la evoluția numerică a populației stabile a Capitalei în perioada 1990-2003 (tabelul 2) arată faptul că, demografic, Bucureștiul se înscrie pe o traiectorie descendentă (scăderea fiind de cca. 200.000 de persoane). Balanța migratorie corespunzătoare aceleiași perioade înclină în

favoarea sosirilor, cu excepția anului 2000 (când și soldul a fost negativ), chiar dacă evoluția în timp a fost marcată de câteva oscilații (analizate în capitolul anterior). Prin urmare, deși sporul natural al populației bucureștene înregistrează valori tot mai scăzute, Capitala primește un aport de populație, fără a-i include aici pe cei aflați în tranzit, pe durate determinate. Astfel, nevoile imediate ale noilor sosiți (și nu numai ale lor) fac trimitere în primul rând la o locuință și la un loc de muncă. Se adaugă, de asemenea, necesitatea asigurării unui număr suficient de

mijloace de transport care să asigure deplasarea oamenilor în teritoriu.

Din întreaga suprafață a orașului, 70% este suprafață construită, iar totalul suprafeței nete plantate însumează aproximativ 3.000 ha (adică 15% din teritoriul administrativ al orașului), fiind reprezentată prin parcuri, grădini publice, scuaruri, păduri. Suprafața aferentă unui locuitor este de 9,08 m². Restul suprafeței orașului reprezintă terenuri acoperite de ape (lacuri, bălți permanente), ele însumând 1.350 ha (adică 6% din suprafața administrativă) și alte terenuri neutilizate (figura 17).

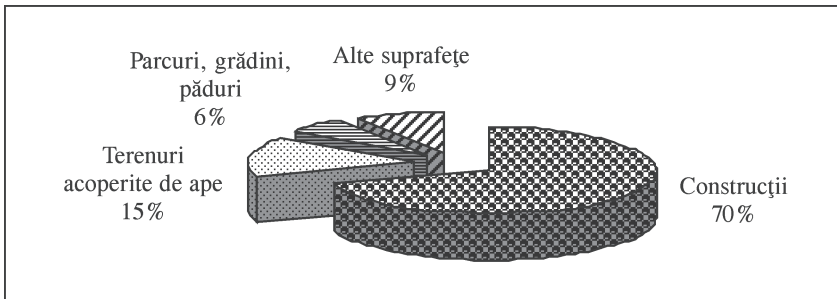

Figura 17. Utilizarea spațiului geografic al Bucureștiului

În privința aspectului referitor la locuințe, statisticile arată că fondul din București a crescut de la 775.000 de locuințe în 1995, la

cca. 785.000 de locuințe în anul 2005 (figura 18, tabelul 6). Creșteri importante a cunoscut și parcul auto ce deservește Capitala.

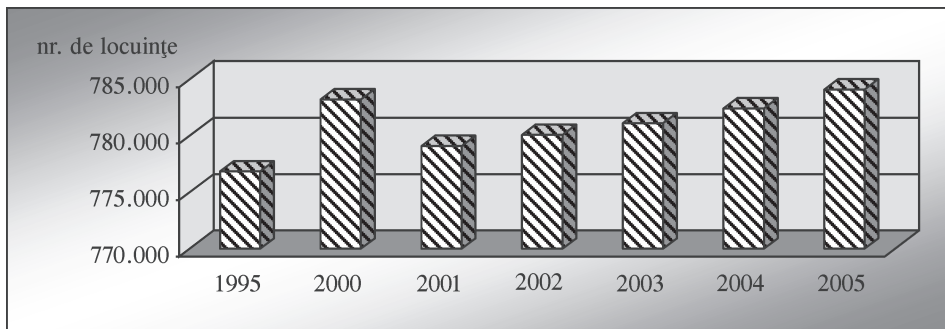

Figura 18. Evoluția fondului de locuințe în București între 1995 și 2005

Relevanța acestor informații nu exprimă neapărat că aportul de populație în București, prin migrație, a forțat și a determinat în mod

direct construirea de noi locuințe în oraș, dar a creat o anumită presiune din acest punct de vedere alături de nevoia și cererile

deja existente. Impactul acestor realități sociale asupra mediului nu este minim. Se știe că orașul, prin definiția sa, reprezintă unul dintre cei mai activi factori ce transformă mediul, în acest caz artificializarea lui fiind evidentă. Noi locuințe înseamnă nu doar spații ocupate de construcții, ci și materiale (beton, asfalt, sticlă etc.) care influențează desfășurarea proceselor din natură și calitatea mediului înconjurător (de exemplu, influența asupra climei, solurilor). De asemenea, apariția de noi artere de circulație ce însoțesc noile cartiere, ca și creșterea numărului de automobile, contribuie în mare măsură la degradarea mediului, îndeosebi a aerului și a solului.

Raporturile asupra stării mediului realizate în perioada 1999-2006 de către Direcția pentru Protecția Mediului București arată că principala sursă de poluare a aerului, a solului și a învelișului biotic o reprezintă circulația rutieră. Măsurătorile efectuate au pus în evidență depășiri ale pragurilor maxime admise pentru mai multe substanțe emise în atmosferă (compuși ai carbonului, sulfului, azotului și pulberi sedimentabile ori aflate în suspensie) sau conținute în sol (îndeosebi plumb). De altfel, încă din anul 1999, în același document (p. 11) se semnalează impactul creșterii spațiului construit asupra mediului, așa încât „cele 3.100 ha din teritoriul administrativ al Bucureștiului ocupate de păduri (402 ha), dar în majoritate de terenuri agricole (arabil, pășuni, vii și livezi) sunt sub presiunea construcțiilor, fie de noi zone rezidențiale, fie de zone comerciale și de producție”. Reducerea spațiilor cu vegetație în favoarea construcțiilor este foarte activă; în perioada 1990-1995 au fost scoase din circuitul agricol cca. 1.500 ha de teren și au fost incluse în teritoriul intravilan. Situația caracterizează nu doar Bucureștiul, ci este adesea întâlnită în cazul marilor orașe. V. Ioanid (1991) oferă exemplul SUA, unde, în fiecare an, aproximativ un milion de hectare de soluri arabile sunt scoase din circuitul agricol și utilizate pentru construirea de drumuri, autostrăzi, extinderea spațiilor locuite.

În concluzie, influența migrației asupra mediului Capitalei se resimte sub aspectul

fizionomiei (prin apariția de noi construcții rezidențiale, comerciale), al funcționalității spațiului (prin schimbarea destinației unor terenuri), dar și al calității (aspect cu semnificații negative la nivelul multor componente ale mediului).

Problemele mediului bucureștean determinate direct sau indirect de migrație și de alți factori sunt apreciate și interpretate diferit, obiectiv și subiectiv. Autoritățile tind, în general, să exprime opinii pozitive legate de modernizarea orașului și de evoluția sa, în vreme ce populația își manifestă numeroase nemulțumiri ce privesc infrastructura și „funcționarea” acestuia. Astfel, în ce direcție vor evolua problemele cu care se confruntă Bucureștiul și cum vor fi ele soluționate sunt întrebări ce rămân deschise!

Perspective de evoluție a orașului

Una dintre realitățile sociale actuale ale Capitalei este aceea că, deși numărul locuitorilor este în scădere, nevoia de spațiu locativ este tot mai mare. Situația nu este paradoxală, mai ales dacă ne gândim că, până în anul 1990, fondul de locuințe existent avea o mare densitate de locatari. Au apărut astfel noi construcții, chiar adevărate cartiere rezidențiale, atât în interiorul orașului, cât mai ales spre periferie, forțând într-un fel expansiunea spațială a orașului asupra localităților înconjurătoare, majoritatea rurale.

Referindu-se la spațiul geografic românesc, M. Căndea și F. Bran (2001, 360-361) apreciază că procesul de urbanism se caracterizează prin continuitate în timp. O localitate aflată în desfășurarea acestui proces nu are o durată strict stabilită pentru parcurgerea etapelor în funcție de care va fi încadrată într-o anumită categorie de oraș; procesul are continuitate în timp, are intensități diferite pe anumite perioade și chiar pe unele areale din cuprinsul său. Este necesară însă diferențierea a două noțiuni: *urbanism* și *urbanizare*. Urbanizarea, ca proces „de formare a orașelor” (G. Marshall, 2003, 603),

se realizează de regulă prin concentrarea populației în comunități de mari dimensiuni (orașe), cu caracter non-agricol (A. Johnson, 2007, 378). Acest proces social global determină și „o transformare a structurilor sociale și profesionale, o restructurare a formelor de existență rurală și a vechilor forme urbane după modele noi”, realizându-se fie prin dezvoltarea și extinderea unor orașe existente, fie prin transformarea unor localități rurale în orașe, fie prin pătrunderea unor caracteristici specifice mediului urban în toate tipurile de localități (L. Vlăsceanu, C. Zamfir, 1998, 647). La nivel mondial, procesul cunoaște o amploare deosebită, astfel că, dacă în anul 1800 populația urbană reprezenta cca. 3% din totalul populației mondiale, se anticipează că, în anul 2025, aceasta va ajunge la 60%.

Noțiunea de *urbanism* face referire la un ansamblu de activități prin care se urmărește organizarea sau reorganizarea componentelor materiale ale unui teritoriu (cadrul natural, resursele existente, cadrul construit etc.), astfel încât să asigure sau să contribuie la îmbunătățirea calității vieții (L. Vlăsceanu, C. Zamfir, 1998, 646). De asemenea, L. Worth (cit. de A. Johnson) îi include noțiunii de *urbanism* și modul de viață din comunitățile de tip urban, comunități orientate spre producerea de servicii și de mărfuri finite, diferențiindu-le astfel de cele de tip rural (A. Johnson, 2007, 378).

Pornind de la acest punct de vedere, se poate spune că, în ciuda vechimii, mărimii și importanței sale, prin influența pe care o exercită asupra localităților înconjurătoare și prin tendința de includere a acestora în spațiul său geografic, și Bucureștiul se află încă în desfășurarea acestui proces. În opinia lui M. Căndea și F. Bran (2001, 360-361), procesul de urbanizare din țara noastră are o serie de trăsături pe care le identificăm și în cazul Capitalei:

a) deși se manifestă tendința concentrării populației în centre urbane mari, în paralel cu acest proces există, pe ansamblu, și o tendință de încetinire a creșterii urbane și de migrare a populației orașelor mari

dinspre centru spre zonele periurbane sau spre alte localități mai mici;

- b) orașele tind să-și extindă suprafața, evoluând către forme de habitat urban de tipul metropolelor. Extinderea teritorială se poate realiza în mod spontan sau planificat;
- c) metropolizarea orașelor este o caracteristică des întâlnită, metropola fiind formată dintr-un nucleu mai vechi și mai dens, înconjurat de o zonă dezvoltată, la care se adaugă prelungiri periferice mai puțin dense;
- d) extinderea spațială a orașului sau urbanizarea pot avea drept consecință și scoaterea din circuitul agricol a unor suprafețe de teren, spații ce vor căpăta alte funcționalități.

Acest fapt este deja vizibil în zonele din jurul Bucureștiului: importante suprafețe agricole și-au schimbat destinația și funcționalitatea, devenind astfel zone rezidențiale cu un confort sporit.

Totuși, putem cita și unele dezavantaje ale urbanizării (evidențiate de aceleași autoare): o segregare a populației pe diferite criterii (etnic, profesional), reducerea spațiilor verzi, creșterea timpului necesar deplasării între diferite puncte ale orașului, creșterea nivelului de poluare cu implicații asupra sănătății oamenilor, dar și asupra întregului mediu. În aceste condiții, specialiștii din diverse domenii caută soluții pentru diminuarea efectelor negative reluate în urma urbanizării, dar nu numai atât, ci și pentru prevenirea și combaterea degradării mediului urban. Se vorbește tot mai des despre *ecodezvoltare*, concept operațional ce se bazează pe redefinirea strategiilor de dezvoltare și amenajare teritorială, astfel încât să se urmărească în permanență armonizarea relațiilor dintre om și mediu (S. Neguț și colab., 2004). De asemenea, *ecodezvoltarea* presupune un stil de dezvoltare bazat pe adaptarea permanentă a soluțiilor la problemele existente într-o regiune, în funcție de specificul acesteia. Recomandarea urmărește elaborarea unor „ecotehnici”, pornind de la cunoaștere aprofundată a mediului, insistându-se și asupra

eliminării risipei și valorificării eficiente a resurselor, asigurând un permanent echilibru ecologic și social. Procesul de metropolizare, de urbanizare, în general, este unul foarte complex, scopul vizând atingerea unui standard de viață ridicat în armonie cu mediul înconjurător. Modul în care se realizează acest proces este dirijat de o serie de principii și de activități concrete, orientarea ecologică a acestora putând contribui la eliminarea sau reducerea eventualelor neajunsuri ale unei astfel de zone.

Problema calității mediului urban și a direcției de evoluție a acestuia nu interesează doar populația Bucureștiului sau societatea românească. Cercetători și specialiști în domeniul așezărilor umane și al mediului înconjurător au atras atenția, cu ocazia diferitelor întruniri (de exemplu, Conferința de la Rio de Janeiro, din 1992, cea de la Istanbul, din 1996), asupra faptului că menținerea stării actuale a problemelor urbanistice și chiar accentuarea lor, degradarea mediului urbanistic presupun costuri mai mari și riscuri inutile pentru societate (M. Căndeș și F. Bran, 2001, 361). Chiar dacă încercările și acțiunile de îmbunătățire a calității mediului presupun costuri mari, ele pot contribui la o dezvoltare armonioasă a societății.

„Orașul ecologic” este un nivel spre care se tinde, el reflectând relația dintre politicile de mediu și cele economice, fiind preferate acelea care asigură „îndeplinirea obiectivelor de mediu prin satisfacerea celor economice” (M. Căndeș și F. Bran, 2001, 362). Apariția „orașului ecologic” în România este o realitate teoretică, cel puțin deocamdată, putând deveni un fapt real atunci când unitățile economice și comunitatea „vor investi în viitor”. Deocamdată, având în vedere dimensiunile geografice și demografice ale Bucureștiului, a cărui influență se răsfrânge asupra unei întinse regiuni înconjurătoare, a fost elaborat un proiect de creare a unei zone metropolitane, bazându-se atât pe experiența altor orașe europene (Atena, Roma, Lisabona, Paris, Budapesta), cât și pe realitățile locale. Acest proiect este cunoscut ca „Zona Metropolitană Bucureștenă” (ZMB).

Metodologia de determinare a unei zone metropolitane vizează evaluarea interrelațiilor dintre așezări în funcție de evoluția unor indicatori privind mobilitatea populației, forța de muncă, potențialul turistic, cultivarea de produse perisabile destinate orașului etc. Pe măsura creșterii populației din zonele înconjurătoare orașelor mari (prin emigrație sau exurbație), granițele geografice și administrative ale acestora devin inadecvate pentru a defini aglomerările urbane care rezultă. Prin extinderea spațială a orașelor, dezvoltarea urbană este o caracteristică a țărilor dezvoltate și se află în plin proces de expansiune, cel puțin în Europa (unde sunt recunoscute deja 120 de zone metropolitane la nivelul anului 2002, 33 dintre ele făcând parte din Rețele Europene ale Regiunilor și Zonelor Metropolitane – METREX).

Crearea unei zone metropolitane nu este o preocupare foarte recentă. În SUA, de exemplu, astfel de zone au fost înregistrate începând cu anul 1980 sub denumirea de *zone statistice metropolitane* (*Metropolitan Statistical Area*), incluzând aglomerațiile urbane alcătuite dintr-un oraș și localitățile din jurul său, cu care întreține strânse relații administrative, sociale, economice, împreună totalizând peste 50.000 de locuitori. În baza acestui criteriu, în anul 1990 erau înregistrate în SUA 254 astfel de zone, alăturarea unora dintre ele dând naștere „zonei metropolitane standard consolidată”, ceea ce reprezintă de fapt prima denumire oficială a regiunii metropolitane.

Potrivit unui studiu de specialitate, în anul 2002, în cadrul UE existau 80 de zone metropolitane, cele mai numeroase fiind în Germania, Marea Britanie, Franța (43), Italia și Spania (18); numărul lor a crescut pe măsura extinderii granițelor UE, apreciindu-se că aproximativ 50-60% din populație va trăi în regiuni metropolitane (www.zmb.ro).

Crearea unei zone metropolitane presupune atât avantaje, cât și dezavantaje pentru comunitate și mediu. Câteva avantaje pot fi citate :

- zona metropolitană răspunde unei necesități determinate de evoluția organică a așezării, multe dintre problemele strategice de

amenajare urbană neputând fi tratate decât la acest nivel, facilitând astfel producția, schimbul, consumul de bunuri la scara Europei, zona respectivă devenind axă comercială, de comunicație, turistică importantă ;

- se pot diminua dezechilibrele dintre centru și zonele limitrofe determinate de dispersarea (marginalizarea, *ghetorizarea* și izolarea) unor așezări lipsite de oportunități demografice, sociale și economice, ceea ce poate avea drept rezultat îmbunătățirea calității vieții ;
- întărirea capacității așezărilor din zona metropolitană de a face față concurenței din afară ;
- dezvoltarea durabilă a unei astfel de zone are în vedere și specificul economico-social al populației zonei ;
- asigură subsidiaritatea zonei metropolitane prin atragerea populației diferitelor așezări la elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare a zonei, astfel încât obiectivele și finalitatea amenajării să devină mai eficiente.

Cele mai frecvente dezavantaje țin de :

- apariția unor posibile blocări în trafic, ca urmare a intensificării circulației ;
- poluarea mediului, din cauza deșeurilor urbane și utilizarea unor mijloace de transport neecologice ;
- limitarea implicării unor localități într-o colaborare formală sau lipsa de încredere a administrației locale față de unele așezări în organismele de planificare locală ;
- apariția unor neconcordanțe privind utilizarea instrumentelor locale și zonale pentru realizarea unei politici unitare de utilizare a resurselor centrale, a terenurilor, menținerea echilibrului ecologic etc.

Prin urmare, ZMB este definită ca un ansamblu integrat de așezări formate din orașul central (București) și localitățile din aria sa de influență, între acestea existând relații puternice, directe, permanente și diversificate. D. Chiriac, M.S. Stănculescu, C. Humă (2000, 111) consideră ZMB ca fiind „un teritoriu al cărui specific sau ale

cărui activități principale sunt strâns legate de oraș, zonă conturată spațial prin suprapunerea a trei arii de polarizare considerate esențiale : demografică, economică și de servicii”.

Există numeroase preocupări geografice, economice, sociologice, urbanistice care urmăresc determinarea limitelor ZMB, unele luând în calcul doar așezările suburbane, altele considerând localitățile situate pe o rază de 50 km de oraș sau chiar de 60 km. În urma cercetărilor efectuate, s-a stabilit că aria ZMB ar trebui să cuprindă toate așezările aflate pe o rază de 40 km de București (62 de localități, cărora li s-ar putea adăuga 36 de localități, ultimele obținând însă scoruri mai mici la indicatorii analizați).

Potrivit proiectului și cercetării elaborate de Primăria Bucureștiului (www.zmb.ro), localitățile incluse în ZMB aparțin județelor Prahova, Ialomița, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița, Ilfov (harta 1). Dintre cele 62 de localități ce urmează a fi incluse în ZMB, cca. 10 localități nu și-au exprimat încă acordul, iar alte șase s-au declarat neutre față de proiect (harta 2). Studiile care au stat la baza elaborării proiectului au luat în considerare mai multe aspecte. Unul dintre acestea se referă la mobilitatea teritorială a populației între Capitală și localitățile incluse în ZMB. Astfel, se poate observa (harta 3) că migrația populației bucureștene spre aceste localități este în general redusă (sub 1% din totalul populației fiecărei localități), situație caracteristică pentru cca. 42% dintre localități și medie (1-3%) în cazul a cca. 39% dintre localități. În privința migrației spre București (harta 4), predomină fluxurile aparținând categoriei „redus” (sub 1% din populația fiecărei localități) în cazul a 40 de localități (cca. 65%), o migrație puternică (peste 2%) caracterizând 11% din cazuri. În schimb, navetismul spre București este mult mai practicat, predominând situația în care între 10 și 30% din populația fiecărei localități („navetism mediu”) este angrenată în această mișcare (harta 5). Izocronele (distanțele între diferite localități și București) descriu trei zone aproximativ concentrice,

în care cele mai multe localități se înscriu în a treia centură (situată la o distanță mai mare de 30 de minute), iar izocrona de 15 minute caracterizează doar cca. 15 localități. În aceste condiții, deplasarea în teritoriu este asigurată în proporție de 85% de autobuze, iar restul de microbuze și trenuri.

În studiul cercetătorilor D. Chiriac, M.S. Stănculescu și C. Humă (2000), ZMB include 6 orașe (Buftea – județul Ilfov; Oltenița, Fundulea, Budești – județul Călărași; Bolintin Vale, Mihăilești – județul Giurgiu) și 88 de comune repartizate în județul Ilfov (38), Călărași (25), Giurgiu (18), Dâmbovița (6), Ialomița (1). La nivelul anului 1996, ZMB totaliza 5.718.817 locuitori (cu excepția Bucureștiului), dintre care 85% era populație rurală. În funcție de gradul de dezvoltare, aceste localități au fost clasificate astfel:

- Comune dezvoltate (16), cu 31,3% din populația rurală a ZMB, situate în imediata apropiere a Capitalei.
- Comune cu potențial de dezvoltare (10), cu 12,4% din populația rurală a ZMB.
- Comune cu nivel mediu de dezvoltare (59), cu 54,9% din populația rurală a ZMB.
- Comune cu risc maxim de sărăcie (3), cu 1,7% din populația rurală a ZMB.

Includerea acestor localități în ZMB s-a făcut pe baza analizei unor indicatori demografici, economici și sociali ale căror caracteristici și valori sunt influențate de prezența și poziția geografică a Bucureștiului. De altfel, factorii prin care Capitala influențează localitățile din jurul său (D. Chiriac, M.S. Stănculescu, C. Humă, 2000, 115) sunt: industria, care atrage forță de muncă din spațiul rural apropiat Capitalei, serviciile

educaționale, sociale, culturale, medicale calitativ superioare și diversificate, existența unei importante piețe de desfacere a produselor agroalimentare obținute în localitățile rurale înconjurătoare.

Fiecare dintre localitățile din ZMB are un anumit nivel de dezvoltare, anumite resurse naturale și umane, un specific propriu. Aspectele legate de deplasarea teritorială a populației, de transformarea mediului, de extinderea spațială a orașului sunt doar părți ale unei probleme care are încă multe necunoscute. Crearea unei zone metropolitane poate fi o soluție în condițiile în care va reuși să asigure 5 puncte vitale de echilibru absolut necesare funcționării acesteia (D. Abraham, 1991, 114):

- echilibrul între sfera publică și sfera privată (de la locuințele individuale, la imobilele de mari dimensiuni, spațiile de joacă, dotările administrative etc., până la accesibilitatea în centrul comercial și social);
- echilibrul urban local (referitor la aspectele structurii spațiale care asigură și creează ambianța urbană);
- echilibrul social (al cărui scop este de a facilita contactele umane);
- echilibrul demografic (urmărește evitarea omogenizării spațiilor în funcție de anumite criterii);
- echilibrul între spațiul urban și cel natural.

Prin urmare, rămâne de văzut dacă acest proiect va fi realizat și dacă va aduce o schimbare pozitivă în viața societății urbane nou-create, aceasta și pentru că ZMB se dorește a fi „o zonă de protecție ecologică, de creștere economică, forță și civilizație”.

Bibliografie

- Abraham, Dorel. (1991). *Introducere în sociologia urbană*. București: Editura Științifică.
- Câdea, Melinda, Bran, Florina. (2001). *Spațiul geografic românesc*. București: Editura Economică.
- Chiriac, Dumitru, Stănculescu, Manuela Sofia, Humă, Cristina. (2000). Dezvoltarea comunitară rurală a Zonei Metropolitane Bucureștene. În *Calitatea Vieții*, XII, 1-4.
- Cucu, Vasile. (1976). *Geografie și urbanizare*. Iași: Editura Junimea.
- Cucu, Vasile. (1996). *România. Geografie economică*. Iași: Editura Glasul Bucovinei.
- Erdeli, George, Câdea, Melinda, Braghină, C., Costache, S., Zafir, D. (1999). *Dicționar de geografie umană*. București: Editura Corint.

- Ianoș, Ioan. (1987). *Orașele și organizarea spațiului geografic*. București : Editura Academiei.
- Ilinca, Nicolae. (1999). *Geografie urbană*. București : Editura Atlas Multimedia.
- Ioanid, Virgil. (1991). *Urbanism și mediu*. București : Editura Tehnică.
- Iordache, Costela. (2002). *Geografia mediului : poluare și protecție*. Craiova : Editura Universitară.
- Johnson, G. Allan. (2007). *Dicționarul Blackwell de Sociologie*. București : Editura Humanitas.
- Marshall, Gordon. (2003). *Oxford Dicționar de Sociologie*. București : Editura Univers Enciclopedic.
- Neguț, Silviu, Bran, Florin, Popescu, Claudia, Vlad, L.B., Neacșu, M.C. (2004). *Geografie economică mondială*. București : Editura Meteor Press.
- Oprean, Constantin, Suci, Octavian. (2003). *Managementul calității mediului*. București : Editura Academiei.
- Raboca, Nicolae; Surdu, Vasile. (1989). *Geografia populației și a așezărilor umane*. Cluj : Editura Universitară.
- *** (2006). *Anuarul demografic al României*. București : Editura Institutului Național de Statistică.
- *** (1997-2006). *Raportul privind starea mediului*. București : Editura Direcției pentru Protecția Mediului.
- *** (2006). *România în cifre*. București : Editura Institutului Național de Statistică.
- *** (2007). *Statistică regională. Repere sociale și economice regionale*. București : Editura INS.
- *** www.eco-europa.20m.com ;
- *** www.geocities.com ;
- *** www.ktour.ro ;
- *** www.ZMB.ro ;
- *** www.wikipedia.ro.

Tabelul 1. *Populația și densitatea populației stabile, pe sectoare administrative, în București*

Anul	Total	Sector 1	Sector 2	Sector 3	Sector 4	Sector 5	Sector 6
1990							
populație	2.127.194	329.702	410.535	408.400	291.478	278.633	408.446
densitate	8.938	4.710	12.829	12.012	8.573	9.288	10.749
1995							
populație	2.054.079	248.745	391.581	407.869	323.061	270.561	412.262
densitate	8.631	3.554	12.237	11.996	9.502	9.019	10.849
1997							
populație	2.027.512	241.792	385.392	407.684	320.601	270.473	401.570
densitate	8.893	3.582	12.761	12.467	9.956	9.490	10.882
1998							
populație	2.016.131	238.217	382.187	407.060	319.344	269.746	399.577
densitate	8.843	3.503	12.740	12.340	9.980	9.634	10.800
2000							
populație	2.009.200	230.465	381.815	404.812	321.018	269.311	401.779
densitate	8.442	3.292	11.932	11.906	9.442	8.977	10.573
2001							
populație	1.996.814	226.552	381.444	405.175	320.470	269.139	394.064
densitate	8.390	3.236	11.920	11.917	9.426	8.971	10.370

2002							
populație	1.934.449	233.815	364.433	395.565	299.863	277.037	363.736
densitate	8.128	3.340	11.389	11.634	8.820	9.235	9.572
2004							
populație	1.929.615	230.814	362.609	394.228	300.502	278.585	362.877
densitate	8.108	3.297	11.332	11.595	8.838	9.286	9.549
2005							
populație	1.924.959	229.238	360.750	393.226	299.414	282.935	359.396
densitate	8.088	3.275	11.273	11.565	8.806	8.322	9.458

Sursa : București – Anuar Statistic, 2003.

Tabelul 2. *Indicatori demografici – București*

Anul	Nr. locuitori	Densitate (loc./km ²)	Natalitate	Mortalitate	Spor natural
1990	2.127.194	8.938	21.105	20.889	216
1995	2.054.079	8.631	14.747	23.183	-8.436
1996	2.042.562	8.627			-9.379
2000	2.009.200	8.442	15.396	21.831	-6.435
2001	1.996.814	8.390	14.828	21.586	-6.758
2002	1.934.449	8.128	14.573	21.862	-7.289
2003	1.929.615	8.107	15.452	21.523	-6.071
2004	1.929.615	8.108	16.912	20.821	-3.909
2005	1.924.959	8.088	18.539	22.073	-3.534
2006			19.355	21.949	-2.594

Sursa : Anuarul demografic al României, 2006.

Anuarul Statistic al Regiunii București-Ilfov, 2004.

Tabelul 3. *Indicatori demografici – București*

Anul	Căsătorii	Divorțuri	Durata medie de viață (ani)		
			masc.	fem.	Total
1990	18.816	4.628	68	74,6	71,3
1991	16.313	4.868			
1992	14.636	3.817	66,7	74,4	70,6
1993	13.434	3.852			
1994	13.217	5.628	67	74,6	70,8
1995	13.234	3.806			
1996	13.204	3.534	67,4	74,9	71,2
1997	13.042	2.646			
1998	13.048	3.553	68	75,7	71,9
1999	13.016	3.293			

2000	13.194	2.708	68,9	76	72,5
2001	12.919	2.386	69,6	76,4	73,1
2002	12.502	2.000	69,9	76,7	73,4
2003	13.297	2.421			
2004	15.742	3.034			
2005	18.431	3.083			
2006	18.437	2.844			

Sursa : Anuarul demografic al României, 2006.
Anuarul Statistic al Regiunii București-Ilfov, 2004.

Tabelul 4. *Repartiția suprafețelor Bucureștiului, pe sectoare*

	sector 1	sector 2	sector 3	sector 4	sector 5	sector 6
Intravilan	37,7	26,3	25,5	25,7	20,2	24,6
Extravilan	29,8	3,9	7,2	6,5	8,3	12,3
Total	67,5	30,2	32,7	32,2	28,5	36,9

Sursa : Raportul privind starea factorilor de mediu 1997-2006

Tabelul 5. *Repartiția spațiilor verzi pe sectoare (m²)*

Sector	1989	1995	2001	2004
1	7.396.345	2.755.556	2.345.809	3.295.489
2	7.067.591	5.992.670	3.521.422	4.467.000
3	6.548.758	3.911.448	4.124.000	2.832.690
4	4.607.116	3.064.086	2.838.805	4.873.930
5	5.283.140	3.411.710	2.144.255	2.495.000
6	3.809.287	3.700.722	2.809.810	17.082.024
Total	34.712.237	22.836.192	17.784.101	35.046.133

Sursa : Primăria Municipiului București, Raportul privind starea factorilor de mediu, 2004.

Tabelul 6. *Fondul de locuințe în București*

Anul	Locuințe (nr.)	Supraf. locuibilă (mii m ²)
1995	776.849	27.074,8
2000	783.229	27.496,2
2001	779.094	29.828,1
2002	780.089	29.918,8
2003	781.121	30.025,8
2004	782.445	30.141,9
2005	784.112	30.283,3

Sursa : Statistica teritorială, 2007.

Tabelul 7. *Principalele surse de poluare din zone fixe din București*

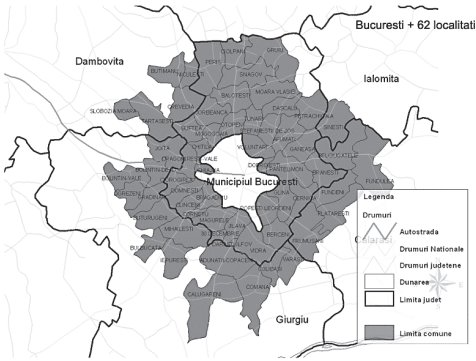
Zona	Suprafața (km²)	Populație expusă	Procese poluante
Total	41,5	338.000	
Faur S.A.	6	50.000	turnătorii, combustie în pulberi textile și construcții
Dudești	12,5	135.000	produse chimice de sinteză, pulberi de sticlărie, pesticide
Vitan	1	30.000	turnătorie, procese combustie transporturi
IMGB	1	35.000	oțelărie electrică, turnătorii, combustie industrială, sudură
Progresul	6	18.000	construcții, betoniere, combustii etc.
Militari	8,5	20.000	metalurgie neferoasă, ceramică, construcții, transporturi
Băneasa	1	22.000	turnătorie, metalurgie, transporturi
Pipera	2	15.000	combustie industrială, industria lemnului
Obor	3,5	13.000	mase plastice, pulberi textile, chimice, combustie industrială

Sursa : Anuarul statistic al regiunii București-Ilfov, 2004.

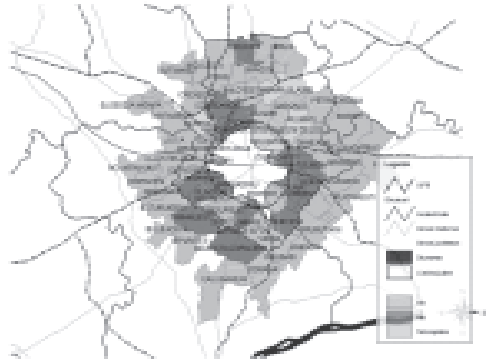
Tabelul 8. *Fluxurile migrației externe pentru București între anii 1991 și 2005*

Anul	Imigranți	Emigranți	Sold
1991	552	3.931	-3.379
1992	657	4.272	-3.615
1993	380	2.473	-2.093
1994	292	3.579	-3.287
1995	2.035	5.760	-3.725
1996	736	5.143	-4.407
1997	1.862	3.919	-2.057
1998	4.668	6.326	-1.658
1999	5.328	3.976	-1.352
2000	5.469	2.861	2.608
2001	3.298	1.805	1.493
2002	2.472	1.409	1.063
2003	1.225	1.758	-533
2004	1.362	2.018	-656
2005	2.041	1.791	250
total	32.377	51.021	-1.242,9
media	2.158,5	3.401,4	-1.423,2

Sursa : Anuarul demografic al României, 2006.

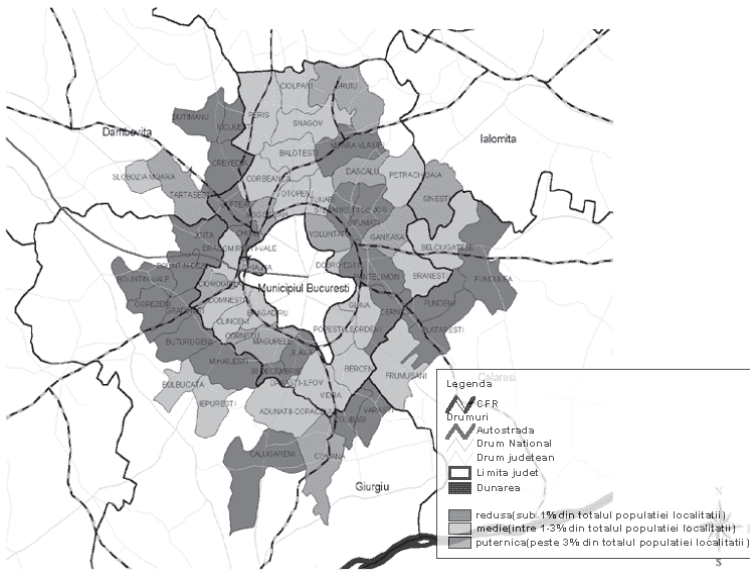

Harta 1. ZMB

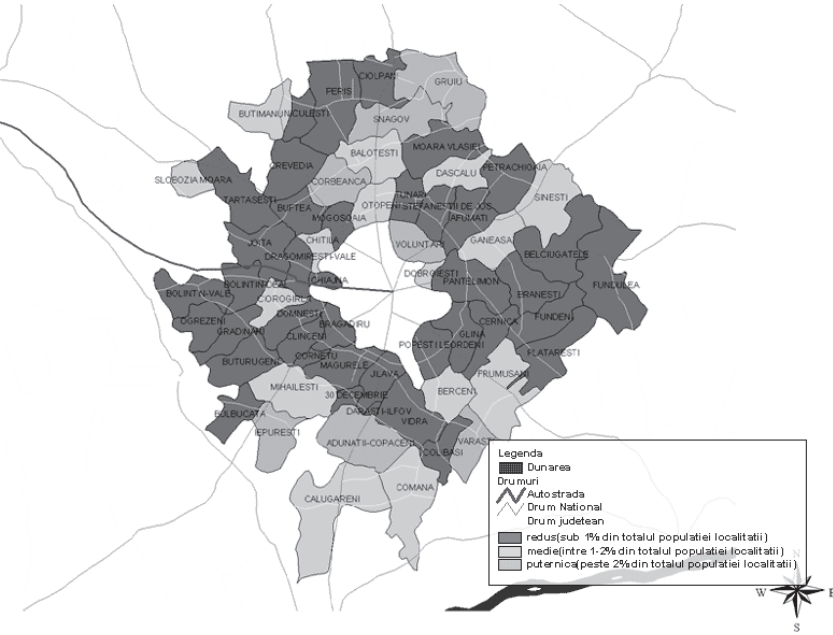

Harta 2. Acordul primăriilor cu includerea în ZMB

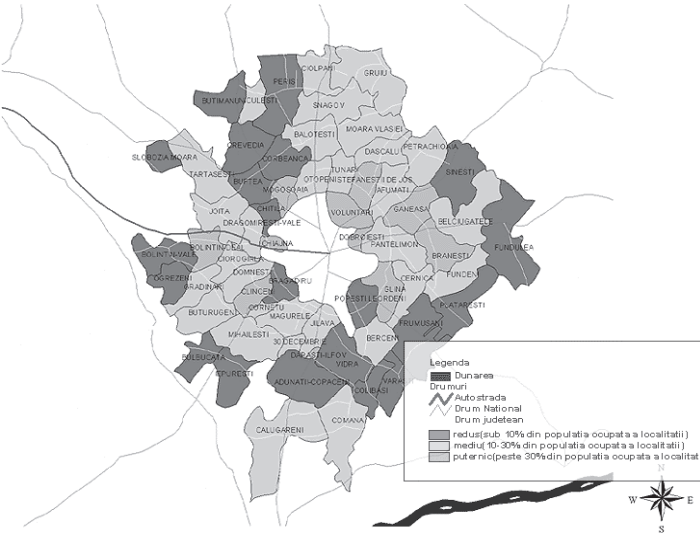
Sursa : www.zmb.ro.

Harta 3. Migrația populației bucureștene spre localitățile incluse în ZMB

Harta 4. Migrația populației cu domiciliul în localitățile incluse în ZMB spre București
Sursa : www.zmb.ro.

Harta 5. Navetismul din localitățile incluse în ZMB spre București